

Szerkesztői bevezető

Ezzel a köszöntő kötettel Pelyvás Péter barátunk, kollégánk, tanárunk, mentorunk előtt tisztelgünk 65. születésnapján.

Pelyvás Péter 1973-ban szerzett orosz-angol szakos középiskolai tanári diplomát. Végzés után két évet dolgozott idegennyelvi korrektorként az Alföldi Nyomdában. Ennek a feladatkörnek az egyik jótékony hatása végigkísérte pályáját: tudományos munkák lektoraként bámulatos hatásokkal szűrte ki a sajtóhibákat. A nyomdai korrektorság után lektorátusi nyelvtanári időszak következett: először a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán (1974-75), majd a KLTE Természettudományi Karán (1975-89) – ebben az időszakban egyebek között a szakfordítás oktatásának avatott szakértőjeként szerzett elismertséget. 1989-ben került az Angol Nyelvészeti Tanszékre tanársegédként. 1991-ben adjunktussá nevezték ki, 1995-től docens, 2000-től habilitált docens. 2011 decemberében vonult nyugdíjba.

Tudományos pályafutásának legfontosabb állomásai az alábbiak. 1981-ben *Modalitás a nyelvben* című értekezésével egyetemi doktori címet szerzett. 1995-ben védte meg sikeresen *Generative Grammar and Cognitive Theory on the Expression of Subjectivity in English: Epistemic Grounding* című disszertációját, amellyel kiérdemelte a kandidátusi fokozatot. 2000-ben habilitált. Három jelentős szakmai ösztöndíjas elismerésben részesült: az 1992/93-as tanévben Soros Alkotó Év ösztöndíjat, 1998-2001-ben Széchenyi Professzori Ösztöndíjat, 2002-2004-ben Széchenyi István Ösztöndíjat kapott.

Szakmai, közéleti szerepvállalásai közül kiemelkednek a következők. Nyugdíjba vonulásáig vezetője volt a Debreceni Egyetem Nyelvtudományi Doktori Iskolája (DENYDI) Angol Nyelvészet Alprogramjának és tagja a DENYDI Tanácsának, valamint tagja az Angol-Amerikai Intézet Tudományos Bizottságának. Úgyszintén évekig társelnöke volt a Bölcsészettudományi Tudományos, Doktori és Habilitációs Tanácsnak. A kezdetektől vezetőségi tagja volt a Magyar Anglisztikai Társaságnak (HUSSE). 1995 és 2010 között folyamatosan ellátta az Angol-Amerikai Intézet igazgatóhelyettesi tisztségét. Ez a tizenöt éves ciklus önmagáért beszél: Péter hallatlan népszerűségét és munkabírását bizonyítja. Komoly szerepet vállalt a jelenlegi intézeti képzési formák kialakításában, megszervezésében, koordinálásában. 2007 és 2010 között a DE Bölcsészettudományi Karának tudományos dékánhelyettese volt, és ezt a funkcióját is kimagaslóan, közmegelegedésre töltötte be. Péter tagja, illetve tagja volt az *Officina Textologica* és a *Studies in Linguistics* szerkesztőbizottságának, az MTA–DE Elméleti Nyelvészeti Kutatócsoportjának, valamint az Elsevier Science által gondozott könyvsorozat, a *Current Research in the Semantics/Pragmatics Interface* szerkesztői tanácsadói testületének.

Központi kutatási területe a szemantika és a kognitív nyelvészet, különös tekintettel a modalitásra (episztemikus lehorgonyzás). Magyarországon és nemzetközi körben is a kognitív nyelvészet ismert és elismert szaktekintélye. Ezt az bizonyítja a legjobban, hogy mind a mai napig rendszeres felkéréseket kap PhD-s és habilitációs eljárásokban való részvételre különféle szerepkörökben. Angol és magyar nyelvi jelenségekkel egyaránt foglalkozik, és a segédigék, valamint a kognitív predikátumok vizsgálatára kiemelt figyelmet fordít. Pelyvás-Ferencik Péter neve alatt az MTMT adatbázisában 52 publikáció szerepel, köztük egy monográfia, négy szerkesztett kötet és harminc tanulmány, mely magyar és külföldi folyóiratokban, rangos gyűjteményes kötetekben jelent meg. Péter tanulmányainak igen széleskörű az idézettsége

hazai és nemzetközi szakkönyvekben, szakfolyóiratokban. Kutatómunkájára mindig is a széles szakmai látókör, az elvszerűség, a tények és érvek feltétlen tisztelete, egyszerűen szólva: az igényesség és a minőség volt jellemző.

Közismerten és elismerten magas szintű oktatói tevékenysége (amely a tanszék, az intézet és a hallgatók öröme nyugdíjazása után is folytatódik) elsősorban a szemantika és a kognitív nyelvészet témaköreire összpontosult mindhárom képzési szinten, ugyanakkor nagy odaadással és szakértelemmel tartott és tart általánosabb témájú kurzusokat is. Számos szakdolgozat témavezetője volt, és négy témavezetőtje szerezte meg a PhD fokozatot. Oktatói és témavezetői tevékenységét az imponáló szakmai felkészültség és tájékozottság, a feltétlen segítőkészség és nagyfokú empátia jellemzi.

Pelyvás-Ferencsik Péter 2005-ben Rektori Dicséret kitüntetésben részesült, majd 2012-ben megkapta a Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett kitüntetést és a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának Emlékérmét.

A Péter iránti széleskörű szeretetet és tiszteletet az is híven jelzi, hogy kötetünk szerzői között találunk külföldi kollégákat is, és a magyarországi szerzők a teljes tanár - kolléga - volt tanítvány skálán helyezkednek el Péterhez viszonyítva (értelemszerűen jónéhányan egynél több kategóriába is beletartoznak). A kötet cikkei között vannak olyanok, amelyek a Péter által is vizsgált jelenségekkel foglalkoznak és/vagy a Péter által is használt elméleti keretben íródtak. A cikkek összességében olyan tematikus gazdagságot vonultatnak fel, amely reményeink szerint elnyeri az ünnepezt tetszését. Számos tanulmány foglalkozik Péter kedvelt témáival, mint például a metafora, metonímia, modalitás, vagy általában a nyelvi szubjektivitás kérdésköre. Többfajta elméleti keret (kognitív nyelvészet, diskurzus reprezentáció, generatív nyelvészet, számítógépes nyelvészet) és vizsgálódási módszer (korpusz nyelvészet, intuitív adatelemzés, kísérletes nyelvészeti kutatások, pszicholingvisztikai felmérés, nyelvtörténeti vizsgálódás) képviselteti magát a kötetben.

E kötet szerkesztői, szerzői és mindazok, akiknek neve a Tabula Gratulatoriában szerepel, több szólamban és egybehangozóan, őszinte nagyrabecsüléssel és szeretettel köszöntik Pétert hatvanötödik születésnapján, és kívánnak neki számtalan boldog nyugdíjas évet, sok erőt és nagyon jó egészséget.

Andor József, Cserép Attila, Hollósy Béla,
Kardos Éva, Laczkó Tibor, Rákosi György, Tóth Ágoston